দীনেশ চন্দ্ৰ চাংমা

বনাম

অসম ৰাজ্য আৰু অন্যান্য

৫ অক্টোবৰ, ১৯৭৭

[ন্যায়াধীশ পি. কে. গোস্বামী, ন্যায়াধীশ পি. এন. শ্বিংগাল

আৰু ন্যায়াধীশ জশৱন্ট সিং]

ভাৰতৰ প্ৰতিৰক্ষা আৰু আভ্যন্তৰীণ সুৰক্ষা আইন, ১৯৭১, ধাৰা নং ৩৭ আৰু ভাৰতৰ প্ৰতিৰক্ষা আৰু আভ্যন্তৰীণ সুৰক্ষা নিয়ম, ৰুল ১১৯(৩) আৰু (৫), পৰিসৰ -ফাণ্ডামেন্টেল ৰুলৰ ওপৰত ৰুল ১১৯ অতিৰিক্তভাৱে আৰোপ কৰা হৈছে নেকি- ৰুল ৫৬(চি)।

স্বেচ্ছামূলক অৱসৰ[এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত]- ১০এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ চৰ্তসমূহ পূৰণ হোৱাৰ পিছত স্বেচ্ছামূলক অৱসৰলৈ আইনী প্ৰভাৱ দিবলৈ চৰকাৰৰ সন্মতিৰ প্ৰয়োজন নাই।

জিলা আৰু সত্ৰ ন্যায়াধীশ- আপীলকাৰীজনে ১৯৭৫চনৰ ২২জুলাই তাৰিখৰ এক অধিসূচনাৰ জৰিয়তে সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩০৯ৰ অধীনত অসম চৰকাৰে সংশোধন কৰা এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত চৰকাৰক এক জাননী জাৰি কৰিছিল, য'ত চৰকাৰক কোৱা হৈছিল যে, তেওঁ "১৯৭৬চনৰ আগষ্ট মাহৰ ২তাৰিখৰ পৰা স্বেচ্ছাই চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ প্ৰস্তাৱ দিছিল" আৰু এফ.আৰ.৫৬-ৰ অধীনত এইখন এক আনুষ্ঠানিক ঘোষণা হিচাপে গণ্য কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰিছিল। চৰকাৰে আপীলকাৰীক ২-৮-১৯৭৬ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ অৱসৰ গ্ৰহণ

কৰিবলৈ অনুমতি প্ৰদান কৰি ১জুলাই, ১৯৭৬তাৰিখৰ অধিসূচনাৰ ফলস্বৰূপে, উচ্চ ন্যায়ালয়ে তেওঁক ২-৭-১৯৭৬ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ অৱসৰৰ প্ৰস্তুতিৰ বাবে এক মাহৰ ছুটীত যাবলৈ অনুমতি দিছিল, যি তাৰিখত তেওঁ নিজৰ কাৰ্যালয়ৰ দায়িত্ব ত্যাগ কৰিছিল। কিন্তু চৰকাৰে ১৯৭৬চনৰ ২৮জুলাই তাৰিখৰ নিৰ্দেশৰ জৰিয়তে তেওঁক অৱসৰ গ্ৰহণ কৰাৰ অনুমতি দিয়া ০১-০৭-১৯৭৬তাৰিখৰ পূৰ্বৰ নিৰ্দেশ বাতিল কৰিছিল আৰু সেয়েহে উচ্চ ন্যায়ালয়ে ১৯৭৬চনৰ ৩১জুলাই তাৰিখৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি তেওঁক ধুবুৰীত নিযুক্তি দিছিল আৰু "তেওঁৰ ছুটীৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ লগে লগে" যোগদান কৰিবলৈ কৈছিল। আপীলকাৰীয়ে যোগদান কৰা নাছিল আৰু উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু চৰকাৰৰ আগত কেইবাখনো সফলতা বিহীন নিবেদন কৰিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে ১৯৭৬চনৰ ৭ডিচেম্বৰৰ এখন পত্ৰৰ জৰিয়তে অনুশাসনাত্মক কাৰণত আপীলকাৰীক ১০দিনৰ ভিতৰত তেওঁৰ পদত যোগদান কৰিবলৈ দিছিল। তাৰপিছত, আবেদনকাৰীয়ে ১৯৭৬চনৰ ২৮জুলাইত অনুচ্ছেদ ২২৬অনুসৰি এখন আবেদন গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ত দাখিল কৰিছিল, যিখন নাকচ কৰা হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে কয় যে এফ. আৰ. ৫৬(চি), ১৯৭১ৰ দিআই.এছ. আই. নিয়মৰ নিয়ম ১১৯-ৰ দফা(৩) অনুসৰণ সাপেক্ষে হয় আৰু, যিহেতু চৰকাৰে এই নিয়মৰ অধীনত আপীলকাৰীক চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ দিয়া পূৰ্বৰ অনুমতি প্ৰত্যাহাৰ কৰিছিল, সেয়েহে আপীলকাৰীয়ে স্বেচ্ছাই অৱসৰ লব নোৱাৰে আৰু সেৱাত যোগদান কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাটো ডি. আই. এছ. আই. নিয়মৰ নিয়ম ১১৯(৩), ব্যাখ্যা ২ অৰ্থ সামৰি সেৱা ত্যাগ কৰাৰ দৰে হ'ব পাৰে।

আদালতৰ আপীল আবেদনৰ অনুমতি দিয়ে।

উপস্থাপন কৰে: (১) সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩১০(২) হৈছে এক বিশেষ ব্যৱস্থা য 'ত বিশেষ পৰিস্থিতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হয়| য'ত চৰকাৰ আৰু সংবিধানৰ অধীনত নিযুক্ত এজন ব্যক্তিৰ মাজত দেৱানী পদত অধিষ্ঠিত হ'বলৈ চুক্তি কৰা হয়। কিন্তু, কেৱল এটা নিৰ্দিষ্ট ক্ষেত্ৰত সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩১০(২) অধীনত ধাৰণা কৰা এক চুক্তিভিত্তিক নিযুক্তি আছিল বুলি, এটা শ্ৰেণী হিচাপে আন চৰকাৰী কৰ্মচাৰী সকলোৰে সম্পৰ্ক আৰু চৰকাৰক চুক্তিভিত্তিক বুলি ক'ব নোৱাৰি। লিখিত চুক্তিৰ অধীনত নিযুক্ত হোৱা দুজন ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত, চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি এক স্থিতিৰ বিষয় আৰু চুক্তিৰ বিষয় নহয় যদিও ইয়াক প্ৰথমতে নিযুক্তিৰ প্ৰস্তাৱ কৰ্মচাৰীয়ে গ্ৰহণ কৰে বুলি ধাৰণা কৰা চুক্তিৰ দ্বাৰা আৰম্ভ কৰা বুলি ক’ব পাৰি।[৬১২-চি-দি]

(২) যদিও, চৰকাৰে নিজৰ ইচ্ছাৰ বিপৰীতে এফ.আৰ.৫৬(বি)ৰ অধীনত এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক বাধ্যতামূলকভাৱে অৱসৰ দিয়াৰ অধিকাৰ সংৰক্ষিত কৰে, এফ.আৰ.৫৬(চি)ৰ অধীনত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক তিনিমাহৰ লিখিত জাননী দি স্বেচ্ছাই চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ অধিকাৰ আছে। চৰকাৰৰ দ্বাৰা স্বেচ্ছাই পুনৰ বিতৰণৰ অনুৰোধৰ কোনো প্ৰশ্ন নাই- এফ.আৰ. ৫৭(চি)ৰ অধীনত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে নিজৰ অধিকাৰ প্ৰয়োগ কৰিলে।[৬১০এইচ- ৬১১-এ]

(৩) এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ সেৱাৰ চৰ্তসমূহ হ’ল- নিয়ন্ত্ৰিত বিধি বা সংবিধানৰ ৩০৯নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত প্ৰস্তুত কৰা বিধিবদ্ধ নিয়ম| এফ.আৰ.৫৬ৰ এটা বিধিবদ্ধ নিয়ম, যাৰ দ্বাৰা চৰকাৰ আৰু চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক সীমাবদ্ধ কৰে। নিয়ম ৫৬(চি)ত ধাৰণা কৰা সেৱাৰ চৰ্তটোৱে এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক ৫০বছৰ বয়সত উপনীত হোৱাৰ পিছত বা ২৫বছৰ সেৱা সম্পূৰ্ণ কৰাৰ পিছত তিনি মাহৰ পূৰ্বৰ জাননীৰ সৈতে স্বেচ্ছাই অৱসৰ লোৱাৰ বিকল্প প্ৰদান কৰে, সেয়েহে ৰুল

১১৯-ৰ ব্যাখ্যা ২-ত ধাৰণা কৰা অনুসৰি নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ সৈতে উল্লেখ কৰিব নোৱাৰি। [৬১২এইচ-৬১৩ইএফ]

ৰোশন লাল টেণ্ডন বনাম ভাৰত সংঘ [১৯৬৮] ১ এছ.চি.আৰ. ১৮৫, আবেদন কৰিছিল।

(৪) ডি. আই. এছ. আই. নিয়মৰ নিয়ম নং ১১৯ হৈছে "অত্যাৱশ্যকীয় সেৱা" আৰু এই ডি. আই. এছ. আই. নিয়মটো, XII অংশত "অত্যাৱশ্যকীয় যোগান আৰু কাম" শীৰ্ষকৰে উল্লিখিত হৈ আছে। নিয়ম ১১৯-ৰ উপ-নিয়ম (১) নিযুক্তিৰ তিনিটা বিস্তৃত শ্ৰেণীৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰযোজ্য, যেনে, (i) কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি; (ii) ৰাজ্য চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি; আৰু (iii) কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্য চৰকাৰে অত্যাৱশ্যকীয় বুলি ঘোষণা কৰা নিযুক্তি। তৃতীয় শ্ৰেণীৰ নিযুক্তিৰ বাবে নিয়ম ১১৯-ৰ ২ নং ব্যাখ্যাটো প্ৰয়োজনীয় বুলি গণ্য কৰা হৈছিল। [৬১২ ডি.ই.]

(৫) এইটো নিৰ্মাণৰ এটা মূল নিয়ম যে, কোনো বিধি বা নিয়মৰ ব্যৱস্থাসমূহ ব্যাখ্যা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো শব্দকে অৰ্থহীন বা আধিক্য বুলি গণ্য কৰিব নালাগে। ব্যাখ্যা ২-ত নিযুক্তিৰ এটা স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ কোৱা নাই কিন্তু, "তেওঁৰ নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ এটা স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ"ৰ বিষয়ত উল্লেখ কৰে। যদি ব্যাখ্যা ২-ৰ ভাষা বেলেগ বেলেগ আছিল, অৰ্থাৎ "নিযুক্তিৰ চুক্তি"-ৰ পৰিৱৰ্তে নিয়োগৰ এক স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত অৰ্থ, তেন্তে পৰিস্থিতিটো ভিন্ন হ'লহেঁতেন। নিয়ম ১১৯-ৰ ব্যাখ্যা ২ যদিও দণ্ডনীয় নিয়ম, তথাপিও "নিয়োগৰ চুক্তি" এই ব্যৱহাৰৰ পক্ষত আৰু বাধ্যতামূলকভাৱে দুটা শ্ৰেণীৰ নিযুক্তি বাদ দিয়ে অৰ্থাৎ, এক কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অধীনত আৰু আনটো ৰাজ্য চৰকাৰৰ অধীনত। ব্যাখ্যা ২-এ কেৱল তৃতীয় শ্ৰেণীৰ নিযুক্তিৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে য'ত নিয়োগকৰ্তা আৰু কৰ্মচাৰীৰ মাজৰ সম্পৰ্ক নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ দ্বাৰা চৰকাৰী

হয়। যিহেতু, এফ. আৰ. ৫৬ হৈছে এক বিধিবদ্ধ চৰ্ত, যি নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ প্ৰসংগ অবিহনে আইনত কাম কৰে, সেয়েহে নিয়ম ১১৯ আৰু এফ.আৰ.৫৬ মাজত তালমেল নহবলগীয়া একো নাই। ব্যাখ্যা ২ৰ পৰা ৰুল ১১৯-ত কোনো বিধিবদ্ধ নিয়মৰ অধীনত অৱসৰৰ কথা উল্লেখ কৰা নাই।

তাৎক্ষণিক ক্ষেত্ৰত এফ.আৰ. ৫৬ৰ ওপৰত নিয়ম ১১৯-ৰ আৰোপত কোনো শক্তি নাই। আপীলকাৰীয়ে তেওঁৰ নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ এক স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত চৰ্তাৱলী অনুসৰি নহয় কিন্তু এক ৰাজ্যিক নিয়ম অনুসৰি তিনি মাহৰ জাননী দি স্বেচ্ছাই অৱসৰ লৈছে। [৬১৩-এইচ, ৬১৪এ.বি.]

(৬)উচ্চ ন্যায়ালয়ে স্বেচ্ছামূলক অৱসৰৰ আইনী প্ৰভাৱ পেলোৱাৰ বাবে চৰকাৰৰ সন্মতি প্ৰয়োজনীয় বুলি অনুষ্ঠিত কৰাত আইনৰ ত্ৰুটি কৰিছিল। যিহেতু এফ.আৰ. ৫৬(চি.)ৰ চৰ্তাৱলী পূৰণ কৰা হয়, তাৎক্ষণিক ক্ষেত্ৰত আপীলকাৰীজনে ১৯৭৬চনৰ ২আগষ্টৰ পৰা কাৰ্যকৰী হোৱাকৈ তেওঁৰ দ্বাৰা জাননী দিয়া অনুসৰি স্বেচ্ছাই অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছে। [৬১৪চি.]

দেৱানী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰ: ১৯৭৭চনৰ দেৱানী আপীল নং ১১৯৯।

গৌহাটি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ চি. আৰ. নং ৪৪৫/৭৬-ত ০৪-০৩-৭৭-ৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা বিশেষ অনুমতিৰ দ্বাৰা আপীল।

আপীলকাৰীৰপক্ষত এ. কে. সেন, নিৰেন দে আৰু এছ. কে. নন্দী।

উত্তৰদাতাৰপক্ষত এচ. এন. চৌধুৰী।

ন্যায়ালয়ৰ ৰায় প্ৰদান কৰিছিল

ন্যায়াধীশ গোস্বামী-ৰ দ্বাৰা,

আপীলকাৰী শ্ৰী দীনেশ চন্দ্ৰ চাংমা, অসম ৰাজ্যৰ ডিব্ৰুগড়ৰ জিলা আৰু সত্ৰ ন্যায়াধীশ আছিল। তেওঁৰ ১৯৭৬ চনৰ ২৯ ফেব্ৰুৱাৰীত ৫০ বছৰ বয়স হয়। তেওঁ চৰকাৰৰ অধীনত প্ৰায় বিশ বছৰ সেৱা আগবঢ়াইছিল, কিছুমান 'ঘৰুৱা সমস্যা'ৰ বাবে, তেওঁ ৫০বছৰ বয়স হোৱাৰ পিছত সেৱা অব্যাহত ৰাখিব নিবিচাৰিলে। সেয়েহে আপীলকাৰীয়ে সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩০৯-ৰ অধীনত অসমৰ ৰাজ্যপালে ২২জুলাই, ১৯৭৫তাৰিখৰ এক জাননীৰ অধীনত সংশোধন কৰা মৌলিক নিয়ম ৫৬(চি)ৰ অধীনত চৰকাৰক জাননী পঠিয়াইছিল। ইয়াৰ দ্বাৰা আপীলকাৰীজনে আনুষ্ঠানিকভাৱে চৰকাৰক অৱগত কৰে যে, তেওঁ "সেৱাৰ পৰা স্বেচ্ছাই অৱসৰ লোৱাৰ প্ৰস্তাৱ দিছে" আৰু চৰকাৰক এফ.আৰ. ৫৬-ৰ অধীনত সেই আনুষ্ঠানিক জাননীখন ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুৰোধ জনাইছিল। তেওঁৰ আপীলকাৰীয়ে পত্ৰখনত এইটোও ইংগিত দিছিল যে যদিও তেওঁ প্ৰয়োজনীয় তিনি মাহৰ জাননী প্ৰদান কৰিছিল তথাপিও তেওঁ ১৯৭৬ চনৰ ২ আগষ্টৰ আবেলিৰ ভিতৰত অভাৰ চাৰ্জ কৰাৰ প্ৰস্তাৱ দিছিল। ১৯৭৬ চনৰ ১ জুলাইত, সেই তাৰিখৰ এক জাননীৰ দ্বাৰা অসমৰ ৰাজ্যপালে "শ্ৰী ডি চি চাংমাক এই ৰাজ্য চৰকাৰৰ সেৱাৰ পৰা অৱসৰ ল'বলৈ দিয়াত সন্মত হৈছিল, যিটো ২য় আগষ্ট, ১৯৭৬(আবেলি)ৰ পৰা কাৰ্যকৰী হ'ব।" উচ্চ ন্যায়ালয়ে আপীলকাৰীক ২জুলাই, ১৯৭৬-ত হব লগা অৱসৰৰ বাবে এক মাহৰ ছুটি প্ৰস্তুতি লোৱাৰ অনুমতি দিছিল, যি তাৰিখে তেওঁ তেওঁৰ কাৰ্যভাৰ ত্যাগ কৰিছিল।

ইফালে, শাসনৰ শেষত কিছু দ্ৰুত উন্নয়ন ঘটিছিল। চৰকাৰে ইয়াৰ পদক্ষেপবোৰ পুনৰ অনুসৰণ কৰিবলৈ বিচাৰিছিল আৰু ১৯৭৬চনৰ ২৮জুলাইত এক আদেশ প্ৰদান কৰিছিল, ইয়াৰ পূৰ্বৰ ১জুলাই ১৯৭৬ৰ আদেশক প্ৰতিহত কৰি, যাৰ ফলত তেওঁক ২আগষ্ট, ১৯৭৬-ৰ পৰা চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ ল'ব পাৰিছিল। সেয়েহে, ১৯৭৬চনৰ ৩১জুলাইত, উচ্চ ন্যায়ালয়ে, চৰকাৰৰ

২৮জুলাই, ১৯৭৬ৰ আদেশৰ সৈতে সমৰ্থনত আপীলকাৰীক ডিব্ৰুগড়ৰ পৰা ধুবুৰীলৈ স্থানান্তৰ কৰে আৰু তেওঁক "তেওঁৰ ছুটিৰ ম্যাদ উকলি যোৱাৰ লগে লগে" তাত যোগদান কৰিবলৈ কয়।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিৰ্দেশ দিয়া অনুসৰি আপীলকাৰীজনে ধুবুৰীত যোগদান কৰা নাছিল কিয়নো তেওঁৰ মতে, তেওঁ ফান্দামেন্টল ৰুলৰ নিয়ম ৫৬(চি)ৰ অধীনত ১৯৭৬চনৰ ২আগষ্টত স্বেচ্ছাই চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লৈছিল।

আপীলকাৰীয়ে উচ্চ ন্যায়ালয় আৰু চৰকাৰক সফলতা বিহনভাৱে কেইবাখনো পত্ৰৰে প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল। যদিও চৰকাৰে ১৯৭৬ চনৰ ৪ ডিচেম্বৰ তাৰিখৰ পত্ৰৰে, বাতিলৰ আদেশ মনত পেলাবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল, আকৌ উচ্চ ন্যায়ালয়ে ১৯৭৬ চনৰ ৭ ডিচেম্বৰৰ এখন পত্ৰৰ জৰিয়তে আপীলকাৰীক অনুশাসনমূলক ব্যৱস্থাগ্ৰহণৰ পৰিণতিৰূপে দহ দিনৰ ভিতৰত ধুবুৰীত তেওঁৰ পদত যোগদান কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিছিল। এইদৰে আপীলকাৰীজনে সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ২২৬ৰ অধীনত ১৯৭৬ চনৰ ২৮ জুলাইৰ চৰকাৰৰ আদেশ বাতিল কৰিবলৈ চাৰ্টিওৰাৰী লেখৰ বাবে ন্যায়িক দিশত উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কাষ চাপিবলৈ বাধ্য আছিল, লগতে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ প্ৰশাসনিক পক্ষত গৃহীত ৩১ জুলাই, ১৯৭৬ তাৰিখৰ আদেশ, যি প্ৰশাসনিক পক্ষত গৃহীত হৈছিল। .

উচ্চ ন্যায়ালয়ে আপীলকাৰীৰ আবেদন খাৰিজ কৰি কয় যে, ফান্দামেন্টল ৰুল ৫৬(চি), "ডিআইএছআই ৰুল,১৯৭১ৰ নিয়ম ১১৯-ৰ দফা (৩) অনুকৰণীয় হোৱাটো বাঞ্চনীয়"| কৰিবলৈ যিহেতু চৰকাৰে আপীলকাৰীক চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ পূৰ্বৰ অনুমতি প্ৰত্যাহাৰ কৰিছিল, উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ মতে, আপীলকাৰীয়ে স্বেচ্ছাই অৱসৰ ল'ব নোৱাৰিলে আৰু তেওঁ সেৱাত যোগদান কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাটো ভাৰতৰ প্ৰতিৰক্ষা আৰু আভ্যন্তৰীণ সুৰক্ষা নিয়মৰ ব্যাখ্যা ২-ৰ সৈতে

নিয়ম ১১৯(৩)ৰ অৰ্থৰ ভিতৰত সেৱা ত্যাগ কৰাৰ সমান। এই দৃষ্টিভংগীত উচ্চ ন্যায়ালয়ে কৈছিল যে, 'চৰকাৰ ইয়াৰ আদেশ প্ৰত্যাহাৰ কৰিবলৈ আৰু এনেদৰে সেৱাত আপীলকাৰীক বাহাল ৰাখিবলৈ সক্ষম।

ৰাজ্যৰ হৈ শ্ৰীযুত নিৰেন দেৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা হৈছে যে, ভাৰতীয় প্ৰতিৰক্ষা আৰু আভ্যন্তৰীণ সুৰক্ষা নিয়ম, ১৯৭১ৰ নিয়ম ১১৯ (চমুকৈ ডি.আই.এছ.আই. নিয়ম) এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ ওপৰত অতিৰিক্ত ভাৱে আৰোপ কৰা হৈছে। সেয়েহে, চৰকাৰৰ লিখিত অনুমতি অবিহনে এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত স্বেচ্ছাই অৱসৰ লোৱাটো আইনত অনুমোদিত, পৰামৰ্শদাতাৰ মতে। শ্ৰীযুত দে-য়ে লগতে দাখিল কৰে যে, যিহেতু কাৰ্যকৰী তাৰিখ অৱসৰ আছিল- ২আগষ্ট, ১৯৭৬, চৰকাৰক তিনি মাহৰ জাননী প্ৰদান কৰি ৫০বছৰ বয়সপ্ৰাপ্তিৰ বাবে আপীলকাৰীক আগতে চাকৰিৰ পৰা স্বেচ্ছাই অৱসৰ লোৱাৰ অনুমতি প্ৰত্যাহাৰ কৰাটো চৰকাৰৰ বাবে মুকলি আছিল। তেওঁ স্বীকাৰ কৰা ডি.আই.এছ.আই. নিয়মৰ নিয়ম ১১৯ৰ বাবে চৰকাৰৰ কোনো অনুমতি বা সন্মতিৰ প্ৰয়োজন নাথাকিব।

আমি আৰু আগবাঢ়ি যোৱাৰ আগতে আমি সংশোধিত এফ. আৰ. ৫৬ উল্লেখ কৰিমঃ

"এফ. আৰ. ৫৬ (এ) এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ বাধ্যতামূলক অৱসৰৰ তাৰিখ হৈছে তেওঁৰ 55 বছৰ বয়স হোৱাৰ তাৰিখ। ৰাজহুৱা ভিত্তিত ৰাজ্য চৰকাৰৰ অনুমোদনৰ সৈতে তেওঁক এই বয়সৰ পিছত সেৱাত ৰাখিব পাৰি যিটো লিখিতভাৱে লিপিবদ্ধ কৰিব লাগিব, আৰু এই বয়সৰ পিছত এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক সেৱাত ৰখাৰ বাবে অতি বিশেষ পৰিস্থিতিৰ বাহিৰে প্ৰস্তাৱ দিয়া উচিত নহয়।

(বি) এই নিয়মাৱলীত যিকোনো বিষয় থকা স্বত্বেও, উপযুক্ত কৰ্তৃপক্ষই, যদি তেওঁৰ অভিমত যে এনে কৰাটো জনস্বাৰ্থত খাতিৰত কৰা হয়, তেন্তে চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক লিখিতভাৱে কমেও তিনি মাহ লিখিত জাননী দি বা উক্ত লিখিত জাননীৰ সন্দৰ্ভত তিনি মাহৰ দৰমহা আৰু ভাত্তা দি অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে, অথবা তেওঁৰ পঞ্চাশ বছৰ বয়স হৈছে, যিটো আগতে হয়।

(চি) যিকোনো চৰকাৰী 25 বছৰ স্কাভিচ সম্পূৰ্ণ কৰিলে। কোনো কৰ্মচাৰীয়ে কমেও তিনি মাহৰ কৰ্তৃপক্ষলৈ জাননী দি অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে, ৫০বছৰ সম্পূৰ্ণ হ'লে বা সেৱাৰ ২৫বছৰ সম্পূৰ্ণ হ'লে, যিটো আগতে হয় । "

ওপৰৰ পৰা এইটো স্পষ্ট যে এফ. আৰ. ৫৬ (বি)ৰ অধীনত চৰকাৰে জনস্বাৰ্থত এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক লিখিতভাৱে তিনি মাহৰ জাননী দি বা তেওঁৰ পঞ্চাশ বছৰ বয়স হোৱাৰ পিছত তিনি মাহৰ দৰমহা আৰু ভাট্টাসমূহ প্ৰদান কৰি, যিটো আগতে হয়, অৱসৰ প্ৰদান কৰিব পাৰে।

যেনেকৈ সুপৰিচিত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলে সংবিধানৰ ৩১০নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালৰ সন্তুষ্টিৰে কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰে। অৱশ্যে, ৩১০নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত দক্টৰিন অৱ প্লিচাৰ অনুচ্ছেদ ৩১১(২)ৰ দ্বাৰা সীমিত। এইটো স্পষ্ট যে সংবিধানৰ অনুচ্ছেদ ৩১১(২) আৰু মৌলিক অধিকাৰ সাপেক্ষে ৩০৯নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত প্ৰস্তুত কৰা নিয়মৰ বাহিৰে স্থায়ী চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক চাকৰিৰ পৰা বৰ্খাস্ত কৰিব নোৱাৰি। আনকি অনুচ্ছেদ ৩১১(২)ৰ বাহিৰে এজন অস্থায়ী চৰকাৰী কৰ্মচাৰী বা প্ৰবেচিয়নাক পদবীত বৰ্খাস্ত বা অপসাৰণ বা হ্ৰাস কৰিব নোৱাৰি। এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ ৫০বছৰ বয়স হোৱাৰ পিছত বা ২৫বছৰ সেৱা সম্পূৰ্ণ কৰাৰ পিছত জনস্বাৰ্থত

চৰকাৰে ওপৰৰ দক্টৰিন অৱ প্লিচাৰৰ আহ্বান কৰে। এফ. আৰ. ৫৬ (বি)ৰ অধীনত সেৱাৰ বাধ্যতামূলক সমাপ্তি হিচাপে গ্ৰহণযোগ্য হোৱাটো শাস্তিৰ জৰিয়তে অপসাৰণ বা বৰ্খাস্ত কৰা নহয়। যদিও চৰকাৰে এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক বাধ্যতামূলকভাৱে তেওঁৰ ইচ্ছাৰ বিৰুদ্ধেও অৱসৰ দিয়াৰ অধিকাৰ বিবেচনা কৰে, এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ লিখিতভাৱে ৩মাহৰ জাননী দি স্বেচ্ছাই চাকৰিৰ পৰা অৱসৰ লোৱাৰ এক সংশ্লিষ্ট অধিকাৰ আছে। চৰকাৰে এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ স্বেচ্ছামূলক অৱসৰৰ অনুৰোধ গ্ৰহণ কৰাৰ কোনো প্ৰশ্নই নুঠে, যেতিয়া চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত নিজৰ অধিকাৰ প্ৰয়োগ কৰে। সেয়েহে শ্ৰীযুত নীৰেন দে-য়ে এই পদ গ্ৰহণ কৰাটো সঠিক।

সেয়েহে, আমি এইবাৰ ডি. আই. এছ. আই. ৰুলৰ নিয়ম ১১৯-ৰ দিশত চাম, যিটো উত্তৰদাতাসকলৰ শ্বীট-এংকৰ। নিয়মৰ ১১৯-ৰ উপাদান, তলত দিয়া ধৰণৰঃ

"(৩)এতিয়ালৈকে এই নিয়ম প্ৰযোজ্য হোৱা যিকোনো নিযুক্তি বা নিযুক্তিৰ শ্ৰেণীত নিয়োজিত যিকোনো ব্যক্তি, যিজনে-

(এ) ******* ********** **********

(বি) যুক্তিসঙ্গত অজুহাত অবিহনে এনে কোনো নিযুক্তি ত্যাগ কৰে বা কামৰ পৰা অনুপস্থিত থাকে, বা

(চি)******* ********** **********

এই নিয়ম উলংঘন কৰা বুলি গণ্য কৰা হ 'ব।"

ব্যাখ্যা ২- (বি) শ্ৰেণীৰ অৰ্থৰ ভিতৰত, যিগৰাকী, নিযুক্তিৰ এই চুক্তিৰ এটা স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত চৰ্ত থকা সত্বেও যে, তেওঁ নিজৰ নিয়োগকৰ্তাক তেওঁৰ অভিপ্ৰায়ৰ জাননী দিহে তেওঁৰ চাকৰি সমাপ্তি কৰিব পাৰে, এজন ব্যক্তিয়ে তেওঁৰ চাকৰি ত্যাগ কৰিলে, ইয়াৰ দ্বাৰা তেওঁৰ চাকৰিটোক তেওঁৰ নিয়োগকৰ্তাৰ পূৰ্বৰ সন্মতি অবিহনে নিযুক্তি অন্ত পেলোৱা হ'ব।"

নিয়ম ১১৯ৰ দফা (৫) এনেধৰণৰঃ

"যদি কোনো ব্যক্তিয়ে এই নিয়মৰ কোনো ব্যৱস্থা বা এই নিয়মৰ অধীনত কৰা কোনো নিৰ্দেশ উলংঘা কৰে, তেন্তে তেওঁ দণ্ডনীয় হ'ব, বৰ্তমান বলৱৎ থকা আন যিকোনো আইনৰ অধীনত তেওঁৰ বিৰুদ্ধে ল'ব পৰা যিকোনো ব্যৱস্থাৰ প্ৰতি পক্ষপাতিত্ব কৰিব, এবছৰলৈ বৃদ্ধি হ 'ব পৰা কাৰাদণ্ড, বা জৰিমনা, বা দুয়োটাই হ'ব।"

শ্ৰীযুত নীৰেন দে-য়ে ১৯৭১চনৰ ভাৰতৰ প্ৰতিৰক্ষা আৰু আভ্যন্তৰীণ সুৰক্ষা আইনৰ ৩৭ নং ধাৰাৰ প্ৰতি আমাৰ দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিছিল, য'ত উল্লেখ আছে যে, "এই আইনৰ ব্যৱস্থাসমূহ বা ইয়াৰ অধীনত প্ৰণয়ন কৰা যিকোনো নিয়ম বা এনে কোনো নিয়মৰ অধীনত যিকোনো আদেশ এই আইনৰ বাহিৰে আন যিকোনো আইন বা এই আইনৰ বাহিৰে আন যিকোনো আইনৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱিত হোৱা যিকোনো দস্তাবেজত অন্তৰ্ভুক্ত থকা যিকোনো সংগতি সত্বেও কাৰ্যকৰী হ'ব।" ৩৭নং ধাৰাৰ আবেদন কৰাৰ পূৰ্বে অন্য কোনো আইনৰ ভিত্তিত এইটো দেখুৱাব লাগিব যে, ডি. আই. এছ. আই. নিয়মৰ এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ মাজত কিবা অসামঞ্জস্য আছে। ৰায়ৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্নটো হ'ল উত্তৰদাতাসকলে প্ৰকাশ কৰা ১১৯নং নিয়মৰ ব্যাখ্যা ২নং টো বৰ্তমান ক্ষেত্ৰত আওতাৰ ভিতৰত আহিব নেকি? অন্য অৰ্থত ক'বলৈ হ'লে, এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত স্বেচ্ছাই

অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে তেওঁৰ নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত ম্যাদৰ ভিত্তিত তেওঁৰ সেৱা অন্ত পেলাই নেকি?

নীৰেন দেয়ে দাখিল কৰে যে, অনুচ্ছেদ ৩১০(২)-য়ে তেওঁৰ এই বক্তব্যক সমৰ্থন কৰে যে চৰকাৰ আৰু চৰকাৰৰ মাজৰ সম্পৰ্ক চুক্তিভিত্তিক। অনুচ্ছেদ ৩১০ৰ উপ-অনুচ্ছেদ (২)ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে, "কেন্দ্ৰ বা ৰাজ্যৰ অধীনত দেৱানী পদত অধিষ্ঠিত এজন ব্যক্তিয়ে ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যৰ ৰাজ্যপালৰ ইচ্ছাৰ সময়ত কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰা স্বত্বেও, যিকোনো চুক্তি যাৰ অধীনত এজন ব্যক্তি, প্ৰতিৰক্ষা সেৱা বা সৰ্বভাৰতীয় সেৱা বা কেন্দ্ৰ বা ৰাজ্যৰ দেৱানী সেৱাৰ সদস্য নোহোৱাকৈ, এনে এটা পদত অধিষ্ঠিত হ'বলৈ এই সংবিধানৰ অধীনত নিযুক্তি দিয়া হয়, যদি ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালে, যি নহওক, এজন ৰাষ্ট্ৰপতি বা ৰাজ্যপালৰ সেৱা সুৰক্ষিত কৰিবলৈ ইয়াক প্ৰয়োজনীয় বুলি বিবেচনা কৰে, বিশেষ অৰ্হতা থকা এজন ব্যক্তিয়ে তেওঁক ক্ষতিপূৰণ দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰিব, যদি এক সন্মতিপ্ৰাপ্ত সময়সীমাৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ আগতে সেই পদটো বিলুপ্ত কৰা হয় বা তেওঁৰ ফালৰ পৰা কোনো দুষ্কৰ্ম সৈতে সম্পৰ্কিত নোহোৱা কাৰণত সেই পদটো খালী কৰাৰ প্ৰয়োজন হয়।" ওপৰত উল্লেখ কৰা বিশেষ ব্যৱস্থাটো হ'ল- এক বিশেষ পৰিস্থিতি য'ত চৰকাৰ আৰু নাগৰিক পদত অধিষ্ঠিত হ'ব পৰাকৈ সংবিধানৰ অধীনত নিযুক্ত ব্যক্তিৰ মাজত চুক্তি স্বাক্ষৰ কৰা হয়, কিন্তু কেৱল সংবিধানৰ ৩১০(২) অনুচ্ছেদৰ অধীনত ধাৰণা কৰা অনুসৰি চুক্তিভিত্তিক নিযুক্তিৰ বাবে আন সকলো চৰকাৰী কৰ্মচাৰী আৰু চৰকাৰৰ সম্পৰ্কক চুক্তিভিত্তিক বুলি ক'ব নোৱাৰি, লিখিত চুক্তিৰ অধীনত নিযুক্তি পোৱা ব্যক্তিৰ বাহিৰে চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি এক মৰ্যাদাৰ বিষয়, চুক্তিৰ বিষয় নহয়। এইটো ভালদৰে নিষ্পত্তি কৰা হৈছে যে, লিখিত চুক্তিৰ অধীনত নিযুক্ত হোৱা এজন ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰৰ বাহিৰে, চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি এক স্থিতিৰ বিষয় আৰু

চুক্তিৰ বিষয় নহয় যদিও, ইয়াক আৰম্ভণিতে চুক্তিৰ দ্বাৰা আৰম্ভ কৰা বুলি ক'ব পাৰি, এই অৰ্থত যে নিযুক্তিৰ প্ৰস্তাৱ কৰ্মচাৰীয়ে গ্ৰহণ কৰে।

ডি. আই. এছ. আই. নিয়মৰ নিয়ম ১১৯ হৈছে- "অত্যাৱশ্যকীয় সেৱা"। প্ৰকৃততে, এই নিয়মটোৱে ডি. আই. এছ. আই. নিয়মৰ পাৰ্ট XII-ত "অত্যাৱশ্যকীয় যোগান আৰু কাম" শীৰ্ষক শীৰ্ষকৰ সৈতে স্থান দখল কৰিছে। উপ নিয়ম১, নিয়ম১১৯-ত কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অধীনত তিনিটা বিস্তৃত শ্ৰেণীৰ নিযুক্তি উল্লেখ কৰে, অৰ্থাৎ- (১)কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি, (২)ৰাজ্য চৰকাৰৰ অধীনত নিযুক্তি আৰু (৩) কেন্দ্ৰীয় আৰু ৰাজ্য চৰকাৰসমূহে অত্যাৱশ্যকীয় বুলি ঘোষণা কৰা নিয়োগসমূহ প্ৰযোজ্য হয়। তৃতীয় শ্ৰেণীত আনকি ব্যক্তিগত নিযুক্তিও অন্তৰ্ভুক্ত হ'ব পাৰে, যিবোৰ নিয়ম ১১৯ৰ উপ-নিয়ম (১)ত নিৰ্দিষ্ট উদ্দেশ্যসমূহ সুৰক্ষিত কৰাৰ বাবে অত্যাৱশ্যকীয় বুলি ঘোষণা কৰিব পাৰি। ইয়াত, ১৯৭৪চনৰ ২৫মাৰ্চ তাৰিখৰ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ এচ.ও. অধিসূচনাৰ উদ্ধৃতি দিবলৈ যথেষ্ট হ'ব পাৰে, য'ত "হলদিয়া ডক প্ৰকল্পত হিন্দুস্তান কনষ্ট্ৰাকচন কোম্পানী লিমিটেডৰ অধীনত যিকোনো নিযুক্তিক" কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে নিয়ম ১১৯ৰ উদ্দেশ্যে এক অত্যাৱশ্যকীয় নিযুক্তি হিচাপে ঘোষণা কৰিছিল। ওপৰত উল্লেখ কৰা তৃতীয় শ্ৰেণীৰ নিযুক্তিৰ বাবেই 2 নং ব্যাখ্যাটো প্ৰয়োজনীয় বুলি বিবেচনা কৰা হৈছিল যাতে নিযুক্তি ত্যাগৰ অৰ্থ সম্প্ৰসাৰণ কৰিব পাৰি আৰু সেই ব্যক্তিসকলক অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰি যিসকলে তেওঁলোকৰ সম্পৰ্কীয় চুক্তিৰ চৰ্ত অনুসৰি জাননীৰ জৰিয়তে তেওঁলোকৰ নিযুক্তি বৃদ্ধি কৰিব পাৰে। এইটো কোৱাৰ প্ৰয়োজন নাই যে ব্যক্তিগত সীমিত কোম্পানী বা ৰাজহুৱা কোম্পানীৰ বহুতো নিযুক্তিৰ ক্ষেত্ৰত নিযুক্তিৰ চুক্তিসমূহ কাৰ্যকৰী কৰা হয় য'ত জাননীৰ জৰিয়তে নিযুক্তি বাতিল কৰাৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট ম্যাদ থাকে। এনেকুৱা ঘটনা; চুক্তিভিত্তিক নিয়োগ চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ পৰা পৃথক যাৰ নিযুক্তি স্থিতিৰ বিষয় আৰু

সাধাৰণ চুক্তিৰ নহয়। এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ সেৱাৰ চৰ্তবোৰ সংবিধানৰ 309 নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত প্ৰস্তুত কৰা বিধি বা বিধিবদ্ধ নিয়মৰ দ্বাৰা নিয়ন্ত্ৰিত হয়। এই আদালতে *ৰোশন লাল টেণ্ডন বনাম ইউনিয়ন*[1] গোচৰত এইদৰে মন্তব্য কৰিছেঃ

"এইটো সঁচা যে, চৰকাৰী সেৱাৰ উৎপত্তি বিৰোধী-প্ৰতিটো ক্ষেত্ৰতে এটা প্ৰস্তাৱ আৰু গ্ৰহণযোগ্যতা থাকে| কিন্তু, এবাৰ তেওঁৰ পদ বা কাৰ্যালয়ত নিযুক্ত হোৱাৰ পিছত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীয়ে নিৰ্দিষ্ট মৰ্যাদা লাভ কৰে আৰু তেওঁৰ অধিকাৰ আৰু দায়বদ্ধতা আৰু দুয়োপক্ষৰ সন্মতিৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা নহয়, বৰঞ্চ বিধিগত নিয়মসমূহৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা হয়, যিবোৰ চৰকাৰৰ দ্বাৰা একত্ৰিতভাৱে গঠন আৰু পৰিৱৰ্তন কৰা হ'ব পাৰে। অন্য অৰ্থত ক'বলৈ গ'লে, এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ আইনী স্থিতি চুক্তিতকৈ অধিক মৰ্যাদাৰ হয়। মৰ্যাদাৰ বৈশিষ্ট্য হৈছে ৰাজহুৱা আইনৰ দ্বাৰা আৰোপ কৰা অধিকাৰ আৰু কৰ্তব্যৰ আইনী সম্পৰ্কৰ সৈতে সংযুক্ত কৰা আৰু কেৱল পক্ষসমূহৰ চুক্তিৰ দ্বাৰা নহয়।

****

“....এইটো স্পষ্ট যে, চৰকাৰ আৰু ইয়াৰ কৰ্মচাৰীৰ মাজৰ সম্পৰ্ক এজন মালিক আৰু কৰ্মচাৰীৰ মাজৰ সেৱাৰ দৰে নহয়। সাধাৰণ আইনী সম্পৰ্ক হৈছে সম্পূৰ্ণ পৃথক প্ৰকৃতিৰ, মৰ্যাদা স্বৰূপ। পক্ষসমূহৰ মাজত স্বেচ্ছাই কৰা এক সম্পূৰ্ণ চুক্তিগত

---

[1] (১৯৬৮)(১)এচ.চি.আৰ. ১৮৫

সম্পৰ্কতকৈ বহুত বেছি৷ মৰ্যাদাৰ কৰ্তব্য আইনৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰা হয় আৰু এই কৰ্তব্যসমূহ বলৱৎ কৰাত সমাজৰ এক আগ্ৰহ আছে৷"

চেলমণ্ড আৰু উইলিয়ামছে কোৱাৰ দৰে- "সেৱাৰ চুক্তিৰ দৰে এনে চুক্তিত আধুনিক সময়ত প্ৰৱণতা হৈছে চুক্তিৰ ক্ষেত্ৰৰ পৰা বিষয়টো অধিক পৰিমাণে মৰ্যাদাৰ ক্ষেত্ৰলৈ নিবলৈ প্ৰত্যাহাৰ কৰা।"([2])

এফ. আৰ. ৫৬ হৈছে এক বিধিবদ্ধ নিয়ম যি চৰকাৰৰ লগতে চৰকাৰী চাকৰিয়ালক ভালদৰে সীমাবদ্ধ কৰে। নিয়ম ৫৬(চি)ত উল্লেখ কৰা সেৱাৰ চৰ্তটোৱে এজন চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক ৫০বছৰ বয়সত উপনীত হোৱাৰ পিছত বা ২৫বছৰ সেৱা সম্পূৰ্ণ কৰাৰ পিছত তিনি মাহৰ জাননীৰ সৈতে স্বেচ্ছাই অৱসৰ গ্ৰহণ কৰাৰ সম্পূৰ্ণ বিকল্প প্ৰদান কৰে, সেয়েহে নিয়ম ১১৯-ৰ ২ নং ব্যাখ্যাত উল্লেখ কৰা নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ সৈতে তুলনা কৰিব পাৰি।

এফ. আৰ. ৫৬ৰ দ্বাৰা দখল কৰা ক্ষেত্ৰখন নিয়ম ১১৯-ৰ ২নং ব্যাখ্যাৰ দ্বাৰা অনিয়ন্ত্ৰিত হৈ আছে। ২নং ব্যাখ্যাৰ "তেওঁৰ নিযুক্তিৰ চুক্তি" শব্দবোৰে বিষয়টোৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে।

এইটো গঠনৰ এটা মূল নিয়ম যে, কোনো বিধি বা নিয়মৰ ব্যৱস্থাসমূহ ব্যাখ্যা কৰাৰ ক্ষেত্ৰত কোনো শব্দকে অৰ্থহীন বা অতিৰিক্ত বুলি গণ্য কৰিব নালাগে। ব্যাখ্যা ২-ত নিযুক্তিৰ এটা স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত শব্দ কোৱা নাই, কিন্তু "তেওঁৰ নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ এটা স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত শব্দ" বুজায়। যদি ব্যাখ্যা ২-ৰ ভাষা পৃথক পৃথক হয় অৰ্থাৎ, "নিযুক্তিৰ চুক্তি"ৰ পৰিৱৰ্তে নিযুক্তিৰ এক স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত শব্দ, তেন্তে স্থিতিটো বেলেগ বেলেগ হ'লহেঁতেন। ব্যাখ্যা নং২-ৰ নিয়ম ১১৯,

---

[2] Salmond and Williams of Contracts, ২য় সংস্কৰণ, পৃষ্ঠা ১২

যদিও এক দণ্ডনীয় নিয়ম, "নিযুক্তিৰ চুক্তি" শব্দটো ব্যৱহাৰ কৰাৰ যত্ন লয় আৰু দুটা শ্ৰেণীক অৱশ্যেই বাদ দিয়ে অৰ্থাৎ, এটা কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ অধীনত আৰু আনটো ৰাজ্য চৰকাৰৰ অধীনত। ব্যাখ্যা ২-য়ে কেৱল ইয়াক গ্ৰহণ কৰে যিহেতু, তৃতীয় শ্ৰেণীৰ নিযুক্তিৰ জৰিয়তে নিয়োগকৰ্তা আৰু কৰ্মচাৰীৰ মাজৰ সম্পৰ্ক নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হয়। এফ. আৰ. ৫৬ হৈছে সেৱাৰ এক বিধিবদ্ধ চৰ্ত, যি আইনৰ অধীনত, নিযুক্তিৰ চুক্তিৰ প্ৰসংগ অবিহনে, নিয়ম ১১৯ আৰু এফ. আৰ. ৫৬ৰ মাজত কোনো অসামঞ্জস্যতা নাই।

আপীলকাৰীয়ে স্বেচ্ছাই তিনি মাহৰ জাননীৰ দ্বাৰা অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছে, তেওঁৰ চৰ্চাৰ চুক্তিৰ এক স্পষ্ট বা অন্তৰ্নিহিত ম্যাদ অনুসৰি নহয়, কিন্তু এক বিধিবদ্ধ নিয়ম অনুসৰি। ব্যাখ্যা নং ২, নিয়ম ১১৯-য়ে বিধিবদ্ধ নিয়মৰ অধীনত অৱসৰৰ কোনো উল্লেখ কৰা নাই আৰু সেয়েহে এইটো স্পষ্টভাৱে আলোচনাৰ বাহিৰত। এফ. আৰ. ৫৬ৰ ওপৰত নিয়ম ১১৯ অতিৰিক্তভাৱে আৰোপ কৰা হৈছে বুলি দাখিল কৰাটো এই ক্ষেত্ৰত বলৱৎ নহয়।

উচ্চ ন্যায়ালয়ে এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ অধীনত আপীলকাৰীৰ স্বেচ্ছামূলক অৱসৰক আইনী প্ৰভাৱ দিবলৈ চৰকাৰৰ পৰা প্ৰেৰণ কৰাটো প্ৰয়োজনীয় বুলি ধাৰণা কৰাত এক আইনী ভুল কৰিছিল। যিহেতু তাৎক্ষণিক গোচৰটোত এফ. আৰ. ৫৬(চি)ৰ চৰ্তসমূহ পূৰণ কৰা হয়, সেয়েহে বৰ্তমানক্ষেত্ৰত আপীলকাৰীক ১৯৭৬, ২আগষ্টত তেওঁৰ দ্বাৰা দিয়া জাননী অনুসৰি আইনীভাৱে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰা বুলি ধৰিব লাগিব।

বিষয়টোৰ এই দৃষ্টিত চৰকাৰে অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ দিয়া অনুমতি আৰু ইয়াৰ পিছত ১৯৭৬চনৰ ২৮জুলাইত দিয়া অনুমতি প্ৰত্যাহাৰ কৰাৰ নিৰ্দেশ আইনত অৰ্থহীন আৰু সেয়েহে বাতিল। যিহেতু আপীলকাৰীয়ে এফ. আৰ. ৫৬(চি) অনুসৰি স্বেচ্ছাই অৱসৰ গ্ৰহণ কৰিছিল,

সেয়েহে প্ৰশাসনিকক্ষেত্ৰত ১৯৭৬চনৰ ৩১জুলাইৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ- তেওঁক ধুবুৰীলৈ স্থানান্তৰ কৰাটো অবৈধ আৰু ইয়াৰ দ্বাৰা বাতিল কৰা হয়। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে ১৯৭৭চনৰ ৪মাৰ্চৰ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৰায় আৰু আদেশ বাতিল কৰা হয় আৰু লেখ আবেদনৰ অনুমতি দিয়া হয়। ব্যয়ৰ সৈতে আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছে।

এচ.আৰ.

আপীলৰ অনুমতি।

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক

অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয়

কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ'ব।"